

stichting
MONUMENT & VERHAAL

BELEIDSPLAN 2022 - 2024

“Thou Shalt Not” is soon forgotten, but “Once Upon a Time” lasts forever.”

Philip Pullman (Carnegie Medal acceptance speech 1996)

Met een verhaal breng je de geschiedenis van monumenten en andere historische locaties tot leven. Je maakt de functie die die locaties hadden en ook nu nog hebben zichtbaar. Een verhaal geeft een bezoeker de mogelijkheid om een plek te bekijken door de ogen van hen die erbij geweest zijn. Dat kan door mensen die bij het monument betrokken zijn, of dat nu bewoners of vrijwilligers zijn, hun eigen verhaal te laten vertellen. Of door de boeken en archieven in te duiken, en het historische verhaal van een locatie te vertellen.

Het doel is uiteindelijk om oud én nieuw publiek te bereiken, en zo draagvlak te creëren voor het culturele erfgoed waar je over vertelt. Tegelijk breng je zo ook het vertellen zelf – een vorm van immaterieel erfgoed – onder de aandacht. En dat is in essentie wat Stichting Monument & Verhaal wil bereiken.

1. Inleiding

Stichting Monument & Verhaal organiseert en stimuleert het vertellen van verhalen op en over monumenten en erfgoed. Verhalen over het ontstaan van een specifieke locatie, over de mensen die er hebben gewoond en gewerkt, en verhalen die in de omgeving spelen. Door middel van die verhalen maak je deze plekken toegankelijk en relevant voor een breed publiek. Een publiek, bovendien, van alle leeftijden.

Een verhaal laat je beleven wat er was - of wat er geweest had kunnen zijn. Met een verhaal roep je vragen op over wat zo'n plaats nu én in de toekomst voor de aanwezige luisteraars en bezoekers en voor de omgeving betekent.

Bovendien combineert het ambacht van de verhalenverteller op historische locaties de sterke kant van twee werelden: het immaterieel erfgoed van verhalen vertellen met het materiële erfgoed van het monument.

Dit beleidsplan bevat de voorgenomen activiteiten voor de periode 2022 – 2024, maar in dit plan kijken we ook vooruit naar ideeën voor 2025 en de langere termijn.

2. Visie en missie

Visie:

Wij zijn er van overtuigd dat...

- over elke plaats een mooi verhaal te vertellen is;
- verhalen monumenten tot leven brengen;
- monumenten en ander cultureel erfgoed de geschiedenis actueel houden en mensen raken. Dergelijke locaties maken geschiedenis tastbaar, ze vertellen iets over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Bij de grote veranderingen in onze samenleving biedt erfgoed herkenning en geeft het houvast en identiteit;
- er alleen draagvlak is voor het behoud van monumenten als ze in de huidige samenleving nog steeds een rol te vervullen hebben. Het vertellen van verhalen draagt daar aan bij;
- verhalen, juist in deze tijd van groter en sneller en alles digitaal, een rustpunt kunnen zijn, dat ze een bijzonder moment creëren dat nog lang blijft hangen bij wie het gehoord heeft;

- het tijd is om verhalen, die al sinds mensenheugenis verteld worden, op monumentale locaties opnieuw een plek te geven.

Missie:

Stichting Monument & Verhaal is in mei 2020 opgericht om verhalen van materieel en immaterieel erfgoed te verzamelen en bekend te maken aan een algemeen publiek om op die manier de geschiedenis van dit erfgoed levend en cultureel relevant te houden voor nu en in de toekomst. Door het uitvoeren van research en het verzamelen van verhalen over monumentale plaatsen en mensen op die plaatsen, over historische gebeurtenissen, over volkscultuur en volksgeloof en vergelijkbare thema's, wil de stichting:

- verhalen ontwikkelen op basis van historische gegevens;
- verhalen vertellen en beschikbaar stellen, onder meer in gesproken, geschreven, gefilmde en gedrukte vorm;
- met verhalen een breed publiek aanspreken, om zo deze verhalen levend te houden;
- bewoners, gebruikers en beheerders van erfgoedlocaties inspireren, zodat zij de mooie verhalen van hun monumenten op een toegankelijke manier ook zelf beter leren vertellen.
- vertellen als cultuurvorm promoten en podia voor uitvoering van het ambacht van verhalen vertellen creëren.

*Architecture is the printing press of all ages,
and gives a history of the state of the society in which it was erected.*

Lady Morgan (1781-1859)

3. Doelstelling en doelgroepen

Door het inzetten van verhalen draagt de stichting bij aan twee doelen:

- Behoud van cultureel erfgoed door vergroting van het draagvlak;
- Behoud en versterking van het immaterieel erfgoed van verhalen vertellen.

Met haar activiteiten richt de stichting zich zowel op bij monumenten betrokken partijen als op het brede publiek. Het grootste deel van het publiek wil graag informatie tot zich nemen, maar pakt die informatie beter op als het op een lichtvoetige, toegankelijke manier wordt aangeboden. Verhalen zijn daar bij uitstek een middel voor: je hebt direct contact, je kunt vragen naar de verhalen van je bezoekers en daar ook inhoudelijk op reageren. En je kunt je richten op een speciaal publiek, bijvoorbeeld aanwezige jeugd. Via je verhaal kun je vervolgens uitleggen wat zo bijzonder is aan de plek waar het publiek zich bevindt, en waarom je er zuinig op moet zijn.

Betrokken partijen waar de stichting zich op richt zijn, naast het publiek dat naar deze bijzondere locaties toe komt, de erfgoedgemeenschappen die verbonden zijn aan monumenten: de bewoners, de eigenaren, stichtingsbesturen, vrijwilligers, de mensen die er werken. Veel van deze partijen en personen kennen de geschiedenis van de monumenten en locaties waar zij bij betrokken zijn van haver tot gort. Er op een overtuigende en inspirerende manier over vertellen aan een breed publiek is echter iets anders dan een inhoudelijk mooie lezing geven voor een in historische details geïnteresseerd publiek.

De stichting maakt zelf mooie verhalen voor een breed publiek, maar wil haar kennis en ervaring juist ook inzetten om anderen zo goed mogelijk hun verhalen te laten vinden, vertellen en overdragen.

4. Ambities en activiteiten

Terugblik

In 2020 heeft de stichting zich enerzijds geconcentreerd op taken die samenhangen met de oprichting van de stichting, het maken van een huishoudelijk reglement, verkrijgen van ANBI-status, het realiseren van een huisstijl, en dergelijke. Daarnaast is een projectplan gerealiseerd voor haar eerste grote project, 'Verhalen van Hollands Buiten – fase I', waarvoor ook het grootste deel van de fondsenwerving is gerealiseerd.

In 2021 vloeiden de activiteiten voor een belangrijk deel voort uit de in 2020 geformuleerde plannen:

- Het verder uitbreiden van een netwerk van partners, verwante organisaties en personen, en van fondsen;
- Het realiseren van dit eerste project;
- Het uitvoeren van een aantal losse vertelopdrachten rond Prins Frederik's Parkenroute voor de gemeente Wassenaar.

Voor de financiering van Verhalen van Hollands Buiten – fase I zijn helaas onvoldoende externe bronnen gevonden. Om het project toch door te laten gaan wordt de eigen bijdrage van de stichting verhoogd.

Nieuwe plannen

In 2022 zal de focus op het afronden van Verhalen van Hollands Buiten – fase I liggen. De producten hiervan zullen zijn:

- 10 'Oral History' verhalen, gebaseerd op gesprekken met mensen die op diverse manieren bij een landgoed of buitenplaats betrokken zijn. Deze verhalen worden deels vastgelegd in films van 5 minuten die op de website van de betrokken partners kunnen worden geplaatst, en zullen ook, waar mogelijk, door middel van een interview live voor het publiek te horen zijn;
- Een film over de Landgoederenzone als geheel, die als promotie- en informatiemateriaal gebruikt kan worden;
- 10 theatrale historische maatwerkverhalen over 10 deelnemende landgoederen en buitenplaatsen;
- Een verhaal over de Landgoederenzone als geheel;
- Een reader waarin de historische verhalen worden vastgelegd, voor gebruik op de locaties zelf;
- Een training voor mensen van de betrokken locaties, zodat ze de verhalen ook zelf kunnen gaan vertellen.

Verder ontwikkelt de stichting in 2022 een plan voor een 'tussenfase': een tussenstap tussen Verhalen van Hollands Buiten – fase I en – fase II. Doel is om in die tussenfase te inventariseren welke extra activiteiten er in het vervolgproject (fase II) worden meegenomen. Er zijn inmiddels al signalen dat er, naast nog een aantal historische – en oral history verhalen ook behoefte is aan andere manieren om de verhalen te blijven gebruiken of nieuwe verhalen te ontwikkelen.

Begin 2023 wordt de hierboven genoemde tussenfase uitgevoerd, waarna op basis van de resultaten een projectplan zal worden geschreven voor Verhalen van Hollands Buiten – fase II. Dit plan wordt met de diverse partners afgestemd, waarna een verzoek tot mede-financiering zal worden ingediend bij de Erfgoedtafel Landgoederenzone en diverse fondsen.

Einddoel van de opeenvolgende projectfasen is nog steeds om voor alle bij Hollands Buiten betrokken landgoederen en buitenplaatsen die daar behoefte aan hebben, een historische maatwerkverhaal en een oral history-verhaal te ontwikkelen. Daarnaast is er bij sommige locaties

behoefte aan aanvullende activiteiten, die gedeeltelijk ter sprake zijn gekomen tijdens de research voor fase I. Mede dankzij de tussenfase zal blijken of dit haalbaar is, en of het ook gewenst is. Er zullen wellicht locaties zijn die geen behoefte hebben aan (beide) verhalen of aan aanvullende activiteiten.

Daarnaast wordt het project Verhalen van Hollands Buiten – fase I afgerond (laatste losse eindjes en de financiële verantwoording), wordt er een maatwerk-cursus voor de gemeente Wassenaar gegeven. Deze cursus staat al sinds 2021 op de lijst met opdrachten, maar corona strooide meerdere malen roet in het eten. Zoals het er nu uitziet wordt de cursus in 2022 verplicht en begin 2023 uitgevoerd.

In 2024, mits we de financiering rond gekregen hebben, wordt begonnen met de uitvoering van fase II, die door zal lopen tot eind 2025. Daarnaast wordt gezocht naar aanvullende opdrachten, en denken we na over nieuwe projecten op nieuwe locaties.

If history were taught in the form of stories, it would never be forgotten.

Joseph Rudyard Kipling (1865-1936)

5. Communicatie en netwerk

Communicatie met partners, fondsen, subsidieverstrekkers, media en verwante organisaties op het terrein van cultureel erfgoed en vertellen behoort tot de belangrijkste aandachtspunten van de stichting. Sinds haar oprichting heeft de stichting een website met daarop ook een blog. Eind 2021 zijn daar accounts op LinkedIn, Facebook en Instagram aan toegevoegd.

In de komende jaren willen we een goede sociale mediastrategie ontwikkelen, zodat we een brede doelgroep kunnen bereiken. Bovendien willen we met enige regelmaat een nieuwsbrief uitbrengen.

De stichting heeft een Youtube kanaal, maar met het oog op bekendheid en breder netwerk is er voor gekozen om de films die uit Verhalen van Hollands Buiten voortkomen voorlopig te publiceren op de website en het kanaal van Erfgoedhuis Zuid-Holland. In 2023 gaan we na welke extra kosten (muziekrechten etc.) er bij komen kijken als we de films ook op ons eigen kanaal gaan plaatsen, en of we daar financiering voor kunnen vinden.

En verder zoeken we in de komende jaren naar manieren om ons netwerk te verbreden. Daarbij kijken we niet alleen binnen de grenzen van Nederland, maar ook naar Europese netwerken binnen zowel de vertelwereld als de erfgoedwereld.

6. Uitdagingen in de komende tijd

Hoewel de corona-crisis inmiddels niet meer zulke heftige effecten teweeg brengt als in 2020 en 2021, moeten we er rekening mee houden dat er op enig moment mogelijk weer maatregelen zullen worden getroffen die gevolgen kunnen hebben voor de activiteiten van de stichting. Een groot deel van ons werk kan meestal prima worden uitgevoerd binnen alle eventuele maatregelen. Voor die activiteiten waarbij eventuele (corona- of andere pandemie-) maatregelen een rol kunnen spelen, zoals optredens en met name ook de cursussen, is inmiddels dusdanig veel ervaring opgedaan dat we bij die activiteiten hoogstwaarschijnlijk zonder al te veel problemen zullen kunnen voldoen aan de op dat moment geldende regels.

Een andere uitdaging blijft projectfinanciering. Uiteindelijk staat of valt elk project met een succesvolle fondsenwerving. Het eerste project, Verhalen van Hollands Buiten fase I, is gestart zonder zekerheid of de financiering vanuit fondsenwerving geheel gedekt zou worden. Dat heeft

als gevolg dat de uitvoerenden meer eigen bijdrage in het project moeten steken dan wenselijk. Voor dit eerste grote project is de keuze geweest het tekort aan externe financieringsbronnen te accepteren, maar de ambitie is wel om dit bij komende projecten te voorkomen. Daarom is een goed verdiepingsonderzoek voor fase II van Verhalen van Hollands Buiten, met een zoektocht naar partners en een afgewogen keus van deelprojecten met bijbehorende begroting, essentieel.

Per sopravvivere bisogna raccontare storie.
(Om te overleven, moet je verhalen vertellen)

Umberto Eco (1932-2016)

7. Organisatie

Stichting Monument & Verhaal heeft een onbezoldigd bestuur van drie leden. Ook heeft de stichting een projectbureau, waar de praktische zaken worden uitgevoerd die nodig zijn om de stichting te laten functioneren; denk aan administratie, het bijhouden van de website, en het beantwoorden van de mail.

De projecten worden uitgevoerd door initiatiefnemers die zelf een projectplan maken. Na goedkeuring van het projectplan door het bestuur vindt fondsenwerving plaats, waarna het project kan worden uitgevoerd.

8. Cultureel ondernemerschap

Stichting Monument & Verhaal neemt het initiatief voor projecten die zonder subsidies en fondsenwerving niet mogelijk zijn. Hoewel de resultaten van de projecten, de verhalen, evenementen en bijvoorbeeld films, een publiek en partners bereiken die deels bereid zullen zijn hier voor te betalen, is het te veel gevraagd de kosten voor het creëren van die verhalen en films geheel door een betalend publiek of partner op te laten brengen. Er is een grote inhoudelijke en artistieke inspanning nodig om een goed resultaat te realiseren, dus daar zal vrijwel altijd geld bij moeten. Om toch cultureel ondernemend te kunnen zijn is goede samenwerking met inhoudelijke partners en locaties essentieel. Door vooraf afspraken te maken over welk deel van een project door bijvoorbeeld kaartverkoop kostendekkend kan zijn, kan worden besproken welk deel de partners, mede dankzij bijvoorbeeld ingeschatte recettes uit kaartverkoop, zelf kunnen bijdragen. Bij startende initiatieven, zoals Verhalen van Hollands Buiten fase I, zal dat nog niet zo veel zijn, maar bij vervolgfases, waarin meer nadruk op evenementen en uitvoering zal worden gelegd, wordt er naar gestreefd die bijdrage te laten oplopen.

9. Fair Practice Code

Stichting Monument & Verhaal onderschrijft de Fair Practice Code, de gedragscode voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Dat betekent voor ons onder meer dat de bedrijfsvoering open en transparant is. De beleidsplannen en jaarverslagen zijn openbaar en op onze website terug te vinden. Het betekent ook dat we de mensen met wie we werken altijd een eerlijk salaris betalen. Projecten worden zo opgezet dat opgedane kennis gedeeld wordt, en dat de resultaten nog jarenlang bruikbaar blijven. Waar nodig trainen we mensen bij de betrokken erfgoedlocaties in het vertellen van de verhalen, en zijn we altijd bereikbaar voor vragen. We geloven dat iedereen zijn of haar eigen vak heeft, en maken dus dankbaar gebruik van de expertise van diverse artiesten en andere creatievelingen.

10. Governance Code Cultuur

Stichting Monument & Verhaal past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toe. Dat betekent dat bij alle beslissingen en nieuwe projecten nagedacht wordt over de vragen: hóe doen we het, waarom doen we het zo, en doen we het dan ook goed? Het creëren, overdagen en bewaren van culturele waarde, het eerste principe van de G.C.C., zijn feitelijk de basisdoelstellingen van stichting Monument & Verhaal, die ook in ons beleidsplan als kerndoelen zijn opgenomen:

- behoud van cultureel erfgoed door vergroting van het draagvlak;
- behoud en versterking van het immaterieel erfgoed 'verhalen vertellen'.

Ons bestuur is onafhankelijk en integer, en houdt er toezicht op dat de plannen die ontwikkeld worden haalbaar zijn en in lijn met de kerndoelstellingen. De bedrijfsvoering is, in lijn met de Fair Practice Code, transparant en openbaar.

11. Code Diversiteit & Inclusie

De stichting spant zich bij al haar activiteiten in om aandacht te hebben voor diversiteit en inclusie. Stichting Monument & Verhaal wil dat alle bij de stichting betrokkenen, van medewerkers, bestuurders en partners tot het publiek van de projecten, zichzelf kunnen zijn en zich veilig en gerespecteerd voelen.

Verhalen rond cultureel erfgoed bieden een mogelijkheid om nieuwe thema's aan te boren en gebeurtenissen opnieuw te onderzoeken en interpreteren. Geschiedenis wordt toch vaak verteld vanuit de rijke, blanke bovenlaag, en vanuit een mannelijk perspectief. We willen de geschiedenis zoals we die kennen niet teniet doen of veroordelen, maar er zijn momenten dat een andere invalshoek op hetzelfde verhaal nieuwe inzichten kan bieden, een andere stem nieuwe kleur kan geven. Een erkenning van die diversiteit verrijkt ons allemaal, en maakt dat meer mensen zich 'deel van het verhaal' gaan voelen.

12. Financiën

Stichting Monument & Verhaal is een stichting zonder winstoogmerk. Uiteraard worden de mensen die voor de stichting werken wel betaald. De oprichters van Stichting Monument & Verhaal hebben een doorlopende sponsoring toegezegd door structureel een percentage van de inkomsten die ze via projecten van deze stichting verwerven af te staan. Van anderen (vertellers, projectmedewerkers) die via de stichting een opdracht krijgen wordt 10% van de door de stichting bij de opdrachtgever bedongen gage ingehouden. Van deze percentages worden de lopende kosten van de stichting betaald: de website, verzekeringen, kantoorkosten, etc., en indien mogelijk ook de uren die gemaakt worden door de medewerkers van het bureau die niet aan een specifiek project zijn toe te schrijven. Indien mogelijk wordt voor deze kosten op den duur ook externe financiering gezocht. Voorlopig zullen dit soort uren echter nergens kunnen worden gefinancierd en is al het reguliere bureauwerk vrijwilligerswerk.

Voor de financiering van alle projecten worden sponsor- en subsidiebijdragen gezocht. Een project kan pas van start als de financiering rond is.

De stichting heeft de culturele ANBI-status.

"After nourishment, shelter and companionship, stories are the thing we need most in the world."

Philip Pullman (Norwich, UK, 1946)